

ר' עובדיה מברטנורא
 התאנים, דגרוגרות מתקיימי
 טפי: לעולם הוא תורם מן
 היפה. דכתיב (במדבר יח)
 בהרימכם את חלבו לעולם
 בעיני חלבו, ואי פסיד יפסד.
 ואין הלכה כרבי יהודה:
 ה תורמים בצל קטן שלם.
 לפי שהוא מתקיים: ולא חצי
 בצל גדול. אף על פי שהוא
 יפה ממנו: רבי יהודה אומר לא
 כי. ר' יהודה לטעמיה דאמר
 לעולם הוא תורם מן היפה:
 מבני המדינה. טובים לאכילה
 מן הכופרים הבצלים של בני
 הכפרים, אבל של בני הכפרים
 מתקיימים יותר: מפני שהוא
 מאכל פוליטיקון. בצלים של
 בני המדינה הוא מאכל לאנשים
 חשובים, והם יפים יותר מאותן
 של בני הכפרים. פוליטיקון, בני
 פלטרין של מלכים: ו תורמין
 זיתי שמן. העומדים להוציא
 שמן: על זיתי כבש. זיתים
 שאין עושים שמן, וכובשים
 אותן בין או בחומץ לקיים
 אותן לאכילה. וזיתי שמן יפין
 מזיתי כבש הלכך מפרישים
 מזיתי שמן על זיתי כבש דה"ל
 מן היפה על הרע: ויין שאינו
 מבושל. יפה לשתיה מן
 המבושל: כל שהוא כלאים
 בחבירו לא יתרום מזה לזה.
 דאמר קרא (במדבר יח) כל חלב
 יצהר וכל חלב תירוש ודגן,
 אמרה תורה תן חלב לזה וחלב
 לזה: חוץ מן הזונין. בערבי
 זוא"ן ובלע"ז ויצ"א, ואינו אוכל
 אדם ומקיימים אותו ליונים:
 הקישות. בערבי פאקו"ס:
 והמלפפון. בערבי כיא"ר: מין
 אחד. ותורמין מזה על זה: שני

רבי יהודה אומר: לעולם הוא תורם מן היפה
 ואין חוששים להפסד כהן:

משנה ה

תורמין בצל קטן שלם לפי שהוא מתקיים, ולא
 חצי בצל גדול אף על פי שהוא יפה יותר. רבי
 יהודה אומר: לא כי, אלא חצי בצל גדול
 לשיטתו, שתורם תמיד מן היפה.

וכן הנה רבי יהודה אומר: תורמין בצלים מבני
 המדינה - בצלים הגדלים בעיר על הבצלים
 הכופרים - הגדלים בכפר, שהם פחות טובים, אבל
 לא מן הכופרים על בני המדינה, מפני שהוא
 - הבצל מבני המדינה מאכל פוליטיקון - אנשים
 חשובים ורמי מעלה, והוא יפה יותר:

משנה ו

ותורמין זיתי שמן שהם משובחים על זיתי כבש
 - זיתים שכובשים אותם והם פחות טובים, ולא זיתי
 כבש על זיתי שמן. ויין שאינו מבושל תורמין
 על יין המבושל, ולא מן המבושל על שאינו
 מבושל.

זה הפלל: כל מין שהוא כלאים בחברו - שני
 מינים שונים שאסור לזרעם ביחד - לא יתרום
 מזה על זה, אפילו מן היפה על הרע. וכל מין
 שאינו כלאים בחברו ומותר לזרעם ביחד -
 תורם מן המין היפה על המין הרע, אבל לא
 מן הרע על היפה.

ואם תרום מן הרע על היפה - תרומתו
 תרומה, חוץ מן הזונין - גרעינים שחורים הגדלים
 בין החיטים על החטים, שאינן אבל אדם אלא
 נותנים אותם ליונים.

והקשות והמלפפון שאינם כלאים זה בזה מין
 אחד לענין תרומה, ויכול לתרום מזה על זה. רבי
 יהודה אומר: שני מינין ולא יתרום מזה על זה:

פרק שלישי

דין ספק תרומה

משנה א

הַתְּרוּמָה בשוגג **קְשׁוּתָהּ** וְנִמְצְאוּתָהּ מִרְהָ וְאִינָהּ רְאוּיָה לְאֹכִילָהּ, או תרם אֲבֵטִיָּהּ וְנִמְצְאוּתָהּ סְרוּחָהּ וגם זה אינו ראוי לאכילה, הדין הוא שמה שתרם תְּרוּמָהּ, וְיִחְזֹר וְיִתְרוֹם משום דשוגג קרוב למזיד הוא, שכן היה לו לטעום תחילה, לפיכך קנסוהו חכמים.

הַתְּרוּמָה חֲבִית שֶׁל יָיִן על חביות יין אחרות שיש לו, וְנִמְצְאוּתָהּ - נתברר שהחבית שתרם היא שֶׁל חֲמִיץ, אִם יָדוּעַ שֶׁהֵיְתָה שֶׁל חֲמִיץ עַד שֶׁלֹּא תִרְמָהּ - שקודם שתרמה היתה של חומץ - אִינָה תְּרוּמָהּ משום שיין וחומץ הם שני מינים, ואין תורמים מין על שאינו מינו.

אִם מִשְׁתְּרַמָּה הַחֲמִיץ - שידוע שלאחר שתרם היין הפך לחומץ - הֵרִי זֶה תְּרוּמָהּ ויינו של כהן החמיץ.

אִם סֶפֶק ואין יודעים מתי החמיץ, תרומתו תְּרוּמָהּ, וְיִחְזֹר וְיִתְרוֹם משום ספק, ויתן שניהם לכהן, והכהן משלם לו דמי התרומה הראשונה¹⁵.

ומפני הספק: אם נפלה התרומה הִרְאֵשׁוּנָה לתוך חולין, אף שאין בחולין מאה חלקים כנגדה, התערובת אִינָה מְדַמְעֵת בְּפָנֵי עֲצָמָהּ שמא השנייה תרומה, וזו אינה אסורה לזרים, וְאִין חֵיבִין עָלֶיהָ חֲמִשׁ אִם אכלה זר, אבל קרן משלם, וְכֵן הדין בתרומה הַשְּׁנִייה אם נפלה לחולין או אכלה בפני עצמה:

משנה ב

נִפְלְהָ אַחַת מֵהֶן - משתי התרומות דלעיל לְתוֹךְ הַחֲלִין והרוב הוא חולין, אִינָה מְדַמְעֵתָן ובטלה ברוב. נִפְלְהָ הַתְּרוּמָה הַשְּׁנִייה לְמָקוֹם אַחֵר - לחולין אחרים, אִינָה מְדַמְעֵתָן

ר' עובדיה מברטנורא מינים. ואין תורמין מזה על זה, ואין הלכה כרבי יהודה:

ג א התורם וכו'. בשוגג איירי, ואפ"ה יחזור ויתרום דהוי קרוב למזיד משום דהוה ליה [למטעמיה]: ונמצאת של חומץ כו', שהתורם מן החומץ על היין אין תרומתו תרומה, דיין וחומץ שני מינים הן: אם ספק. עד שלא תרמה החמיצה או לאחר שתרמה החמיצה: תרומה ויחזור ויתרום. ונתן שתיהן לכהן וכהן נתן לו דמי הראשונה שהיא גדולה מן השנייה שהשנייה מתמעטת כפי מה שעולה תרומת הראשונה, ולפי שהכהן הוא המוציא מחבירו ואנן קיימא לן בכל דוכתא המוציא מחבירו עליו הראיה לפיכך אינו לוקח בלא דמים אלא הקטנה וצריך שיתן לו דמי הגדולה שהיא הראשונה: הראשונה אינה מדמעת בפני עצמה. אם נפלה לפחות ממאה של חולין אין נעשית מדומע, דשמא אינה תרומה אלא השנייה היא תרומה, וכן השנייה אינה מדמעת בפני עצמה שמא הראשונה תרומה ולא השנייה: ואין חייבים עליה חומש. זר שאכל הראשונה לבדה או השנייה לבדה אינו משלם חומש כדין שאר אוכלי תרומה בשגגה: